

Aan de Minister voor Rechtsbescherming

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
27 september 2022

Ons kenmerk
4230379

Bijlagen
2

nota

Memorie van antwoord wetsvoorstel "Implementatiewet
richtlijn representatieve vorderingen voor consumenten"

1. Aanleiding

- De Eerste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid heeft op 4 juli 2022 een voorlopig verslag uitgebracht over het implementatievoorstel voor de EU-richtlijn representatieve vorderingen voor consumenten
- Deze richtlijn is op 25 november 2020 vastgesteld. De termijn om deze richtlijn te implementeren verloopt op 25 december 2022.
- De richtlijn vereist:
 - 1) invoering van een collectieve schadevergoedingsactie voor consumenten (in brede zin);
 - 2) een procedure voor de aanwijzing van Nederlandse organisaties voor het voeren van collectieve acties in een andere lidstaat ('grensoverschrijdende collectieve acties'); en
 - 3) een nadere regeling van de financiering van collectieve acties.
- Het wetsvoorstel zet waar nodig de richtlijn om in het Nederlandse recht.

2. Geadviseerd besluit

Instemmen met verzending van de memorie van antwoord aan de EK.

3. Kernpunten

WAMCA

- Nederland heeft sinds 1 januari 2020 de Wet Afwikkeling massaschade in collectieve actie (hierna: WAMCA).
- De WAMCA heeft tot doel om het voor een vereniging of stichting mogelijk te maken om in één procedure collectief schadevergoeding te vorderen voor een groep benadeelden bij de rechter. Een voorbeeld is de vordering van de Stichting Diesel Emissions Justice tegen Volkswagen vanwege het Dieselschandaal. De stichting vordert daarin van Volkswagen schadevergoeding voor consumenten, omdat de auto's minder zuinig zijn dan Volkswagen claimde.
- De EU-richtlijn representatieve vorderingen voor consumenten verplicht elke lidstaat een nationale procedure in te richten voor het collectief instellen van vorderingen bij de rechter.
- Met de WAMCA wordt al vrijwel volledig voldaan aan de vereisten van de richtlijn.

De richtlijn en het implementatievoorstel

- Het toepassingsgebied van de richtlijn is beperkter dan de WAMCA: de richtlijn is alleen voor consumentenzaken in brede zin (ook bijv. patiënten). Het gaat daarbij om zaken waarin een groep consumenten (particuliere afnemers van goederen of diensten) benadeeld is door een professionele partij (verkoper/dienstverlener), zoals de Volkswagenzaak. De WAMCA is veel breder en is voor alle soorten collectieve acties bij de burgerlijke rechter. Voorbeelden van niet-consumentenzaken zijn:
 - een zaak van FNV tegen een werkgever waarin FNV een bevel tot naleving van de cao vordert;
 - een zaak van een stichting die opkomt voor ontwikkelaars van apps tegen Apple wegens machtsmisbruik;
 - de Urgenda-zaak waarin de stichting Urgenda van de Staat nakoming vorderde van de klimaatdoelstellingen.
- Op een aantal onderdelen is de richtlijn uitgebreider dan de WAMCA. Zo verplicht de richtlijn tot het opstellen van een lijst met Nederlandse organisaties die voldoen aan criteria in de richtlijn. Alleen organisaties op die lijst kunnen collectieve acties in een andere lidstaat instellen. Ook bevat de richtlijn preciezere eisen voor procesfinanciering dan de WAMCA. Een stichting mag bijvoorbeeld geen financiering krijgen van een concurrent van de verweerder (concreet: Mercedes mag niet optreden als financier van de stichting in de zaak tegen Volkswagen).
- Het implementatievoorstel vult de WAMCA op onderdelen aan door wijzigingen door te voeren in Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek (eisen voor de organisatie die de collectieve actie mag instellen) en titel 14a van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (de procedureregels voor een collectieve actie).
- Op sommige onderdelen is ervoor gekozen de regels uit de richtlijn alleen voor richtlijngevallen (collectieve acties voor consumenten) om te zetten. Dit is gedaan om extra werklast voor de rechtspraak zoveel mogelijk te voorkomen en de procedure voor een collectieve actie zo effectief en efficiënt mogelijk te houden.

Voorlopig verslag EK en beantwoording

- In het voorlopig verslag zijn twee vragen gesteld door de leden van de VVD-fractie over de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De AVG bevat zelf regels voor collectieve acties wegens onrechtmatige gegevensverwerking. Zowel de WAMCA als de richtlijn is ook op dit type collectieve acties van toepassing. De leden van de VVD-fractie vragen om opheldering van de verhouding tussen deze AVG enerzijds en de WAMCA en de richtlijn anderzijds.
- De eerste vraag is of de AVG toestaat dat belangenorganisaties een collectieve schadevergoedingsactie instellen wegens privacy schendingen zonder opdracht van de individuele benadeelden voor wie zij opkomen. Bij de WAMCA is zo'n opdracht niet nodig. Onder de WAMCA moeten individuele benadeelden laten weten als zij *niet* gebonden willen zijn aan de uitkomst van de procedure (*opt out*). De vraag wordt gesteld omdat de Engelse taalversie van de AVG dit lijkt te verbieden in overweging 142, terwijl de Nederlandse taalversie van de AVG dit expliciet toestaat. In de memorie van antwoord is uitgelegd dat elke taalversie van de AVG, en dus ook de Nederlandse, authentiek is en dat er verschillende aanknopingspunten zijn in de AVG om aan te nemen dat de AVG een nationale regeling voor een

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Datum
27 september 2022

Ons kenmerk
4230379

collectieve schadevergoedingsactie ook zonder opdracht van de individuele benadeelden toestaat.

- De tweede vraag gaat over een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 28 april 2022. In deze zaak had een organisatie in Duitsland gebruik gemaakt van een bestaande regeling voor collectieve acties voor consumentenbescherming om een inbreuk op de bescherming van persoonsgegevens door Meta (voorheen Facebook) tegen te gaan. De organisatie beriep zich hierbij op regels inzake oneerlijke handelspraktijken en niet rechtstreeks op de AVG. In de memorie van antwoord staat dat het HvJEU oordeelt dat de AVG niet in de weg staat aan dit type collectieve acties, zolang de inbreuk afbreuk kan doen aan de rechten die personen aan de AVG ontnemen. Anders dan de leden van de VVD-fractie in hun vraag impliceren, volgt het HvJEU in haar arrest de conclusie van de advocaat-generaal.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Datum
27 september 2022

Ons kenmerk
4230379

4. Toelichting

4.1 Politieke context

Omdat de WAMCA al geldt, verandert de richtlijn voor Nederland weinig. Door eerdere unanieme steun in Tweede en Eerste Kamer voor de WAMCA en unanieme steun in de Tweede Kamer voor het implementatievoorstel is de verwachting dat na beantwoording van de vragen in het voorlopig verslag het voorstel gereed is voor plenair of als hamerstuk kan worden afgedaan door de Eerste Kamer.

4.2 Financiële overwegingen

Omdat de WAMCA er al is, heeft de implementatie nauwelijks financiële gevolgen. Het voorstel wijst de minister voor Rechtsbescherming aan als orgaan dat organisaties mag aanwijzen die collectieve acties in een andere lidstaat kunnen instellen. Voor het beleggen van deze bevoegdheid is maximaal 0,2 fte nodig. Dit wordt opgelost binnen de bestaande formatie van Directie Rechtsbestel (DRb) van DGRR.

De Raad voor de Rechtspraak (RvdR) vreest werklastverzwaring, maar heeft toegelicht dat de werklast vooral voortkomt uit de al bestaande WAMCA en minder uit de richtlijn. De werklastgevolgen voor de rechtspraak van de WAMCA kunnen aan de orde komen in de gebruikelijke driejaarlijkse prijsonderhandelingen tussen de rechtspraak en het ministerie. Deze onderhandelingen zien op de financiering van de rechtspraak. De werklastgevolgen voor de rechtspraak van de invoering van de richtlijn zijn naar verwachting heel beperkt.

4.3 Juridische overwegingen

Bij de implementatie is gekozen voor zoveel mogelijk aansluiting bij de bestaande regels van de WAMCA. Het voorstel is daardoor beperkt in omvang. Tegelijkertijd vraagt dit een uitgebreidere uitleg van welke WAMCA-bepaling welke richtlijnbevestiging al implementeert. Dit hebben we in de toelichting zo goed mogelijk uitgelegd.

4.4 Krachtenveld

Alle stakeholders zijn het eens met de keuze om de richtlijn te implementeren in de WAMCA.

4.5 Communicatie

Het voorstel bevat geen regeldruk-effecten voor consumenten en geen administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten voor bedrijven.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Datum
27 september 2022

Ons kenmerk
4230379

4.6 Ontwikkelingen hiervoor

- Uw ambtsvoorganger is op 23 april 2021 akkoord gegaan met de start van de consultatie van het voorstel. De consultatie liep van 1 mei 2021 tot 31 mei 2021. Er zijn 11 reacties en 3 gevraagde adviezen ontvangen. Deze zijn verwerkt in het voorstel.
- Op 6 oktober 2021 is uw ambtsvoorganger akkoord gegaan met aanbieding van het voorstel in de ministerraad t.b.v. doorgeleiding aan de Afdeling advisering van de Raad van State.
- De Afdeling heeft op 15 december 2021 advies uitgebracht over het wetsvoorstel (dictum b). De toelichting van het wetsvoorstel is aangepast om tegemoet te komen aan de ondergeschikte, juridisch-technische opmerkingen van de Afdeling.
- Op 27 januari 2022 bent u akkoord gegaan met het nader rapport, het wetsvoorstel en de memorie van toelichting en met indiening van het wetsvoorstel bij de TK.
- Op 4 april 2022 is het verslag van de vaste commissie van Justitie en Veiligheid van de TK vastgesteld. Op 16 april 2022 bent u akkoord gegaan met verzending van de nota naar aanleiding van het verslag aan de TK. Op 25 mei 2022 heeft de TK het voorstel als hamerstuk afgedaan.

4.7 Afstemming

De memorie van antwoord is ambtelijk afgestemd met EZK en DRb.

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

Niet van toepassing, alles uit de nota kan openbaar worden gemaakt als de memorie van antwoord wordt verzonden aan de Eerste Kamer.

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

6. Bijlagen

- Memorie van antwoord;
- Aanbiedingsbrief aan de EK.